

	NUMUNE ALMA TALİMATI	Doküman No	BİY.TL.02
		Yayın Tarihi	01.07.2009
		Rev. No	01
		Rev. Tarihi	14.12.2015
		Sayfa No	4/1

Hazırlayan	İnceleyen	Onaylayan
Laboratuvar Sorumlu Teknikeri	Kalite Yönetim Direktörü	Başhekim

1.AMAÇ

Bu talimatın amacı laboratuvarda test edilecek klinik örneklerin uygun ve doğru şekilde alınması için gerekli standart yöntemleri belirlemektir.

2. KAPSAM

Bu talimatın uygulanmasından Özel Çevre Hastanesi Doktorları ve sağlık çalışanları, denetiminden ise başhekim sorumludur.

3.TANIMLAR

Özel bir tanım yoktur

4.UYGULAMA

Örnekler aşağıda belirtilen şekilde alınır. İstem yapılan testlerle ilgili HBYS üzerinden hasta üzerine testlerin girişi yapılır. Laboratuvar, test rehberine göre gereken şartlar mevcutsa (açlık vs) hastaya ait barkodlar basılır ve numune kaplarının üzerindeki etiketlerin üzerine gelecek şekilde veya numunenin görüntüsünü engellemeyecek bir şekilde yapıştırılır. Test için belirtilmiş uygun örnek uygun numune kabına alınır ve laboratuvara **Numune Toplama ve Taşıma Talimatı**'na göre taşınır.

4.1. Biyokimyasal Testler için Örnek Alma:

4.1.1. Tam idrar:

Hasta idrarı steril , temiz, geniş ağızlı, kapaklı kaba alınır.

4.1.2. Yirmi Dört Saatlik idrar:

Hastaya örneği nasıl toplayacağı konusunda bilgilendirilir hasta idrar örneğini getirdiği zaman barkodlanarak laboratuvara gönderilir.

4.1.3. Periferik Venöz Kan Alma:

Periferik venöz kan örneklerinden çalışılan testler için gerekli kan örneği, **Kan Alma Talimatı**'na göre görevli laboratuvar teknisyeni veya hemşire tarafından tüplere alınır.

4.1.4. Arteriyel Kan Alma:

Arteriyel kan örneklerinden çalışılan testler için, kan alma işlemi **Kan Kültürü Alma Talimatı**'na göre alınır.

4.2.Mikrobiyolojik Örnek Alma

4.2.1. Kültür için Örnek Alma Kuralları:

- Yapılan testten doğru sonuç almak için örneğin uygun anatomik bölgeden, doğru şekilde alınması ve uygun koşullarda laboratuvara ulaştırılması sağlanır.
- Örnek, sağlık personeli tarafından alınıyorsa **Ei Hijyeni ve Eldiven Kullanım Talimatı**'na göre eldiven kullanılmalıdır. Örnek enfeksiyonun akut döneminde, antimikrobiyal tedavinin başlanmasından önce ve yeterli miktarda alınır. Laboratuvara gerekli klinik bilgi (tanı, antibakteriyel/antifungal tedavi öyküsü, nötropeni durumu, organ transplantasyonu, santral kateter varlığı, vb) verilmelidir.

	NUMUNE ALMA TALİMATI	Doküman No	BİY.TL.02
		Yayın Tarihi	01.07.2009
		Rev. No	01
		Rev. Tarihi	14.12.2015
		Sayfa No	4/2

- Hastanın kendisi tarafından alınacak örneklerin (dışkı, idrar, balgam) alınma işlemi birlikte gerekirse hekim, hemşire ve sağlık teknisyeni tarafından sözel olarak anlatılır.
- Mikroorganizmaların üretilmesinde optimal koşulları sağlanır. Uygun örnek kabı ve uygun transport besiyerleri kullanılır. Taşıma sırasında sızıntı ve kontaminasyonu engellemek için kapakları sıkı kapatılır.
- Örnek, patojen mikroorganizmanın bulunma olasılığı en yüksek olan yerden alınır, işlem sırasında çevre doku, organ veya salgı kontaminasyonundan sakınılır.
- Steril olan, vücudun kapalı derin bölgeleri (kan, plevral, perikardiyal, peritoneal sıvı, eklem sıvısı, transtrakeal aspirat, derin yaralar) veya kapalı alanların açık cerrahisi sırasında alınan örnekler swaplar aracılığı ile transport besiyerine alınır. Veya özel koşullarda dış laboratuvara gönderimi sağlanır.

4.2.2. Boğaz Sürüntü Örneği:

Boğaz sürüntü örneği A grubu beta-hemolitik streptokok varlığının saptanması için alınır. Örnek Uygun transport besiyeri içine alınır. Hastaya derin bir nefes alması ve ağzını açması söylenir. Dil basacağı yardımıyla dil aşağıya bastırılır. Steril eküvyon her iki tonsilla, arka farinks duvarı ve küçük dilin arkasına, varsa görünür lezyonlara ve kriplere sürülür, transport içine batırılarak laboratuara gönderilir. Örnek alınırken dil ve oral kavitenin yan duvarlarına temas olmamasına dikkat edilir.

4.2.3. Burun sürüntü örneği:

Burun sürüntü örneği Staphylococcus aureus taşıyıcılığını belirlemek için alınır. Örnek almak için eküvyon kullanılır. Eküvyon , önce bir burun deliğine sonra ötekine sokularak döndürülür. Eküvyon, transport besiyeri içine batırılarak laboratuara gönderilir.

4.2.4. Balgam:

Balgam örneği klinik olarak pnömoni şüphesi tanısında alınır. Hastanın öksürerek veya ekspektoran yardımıyla çıkardığı balgam geniş ağızlı, steril, kapaklı bir kaba alınır. Örnek alınmasından önce dişlerin fırçalanması veya ağızın çalkalanması önerilir. Sabah derin bir öksürükle çıkarılan ilk balgam tercih edilir. Örneğe tükürük karışmaması önemlidir.

4.2.5. Kan Kültürü:

- Kan kültürü **Kan Kültürü Alma Talimatı** na göre alınır.

4.2.6. İdrar:

İdrar yolları enfeksiyonu şüphelenildiğinde alınır.

4.2.7.Orta Akım İdrar Örneği Alma;

- Gerekli antiseptik mendillerle ile üretral ve vajinal bölge önden arkaya doğru silinir.
- İkinci bir steril pet ile durulanır.
- İlk birkaç milimlik idrar dışarıya akıtıldıktan sonra orta idrar, steril kaba konur ve kapak hemen kapatılır.
- İdrar 30 dk içinde laboratuvara porter ile gönderilir.

4.2.8 Üretral Akıntı:

Gonokok veya gonokok dışı üretrit tanısında alınır. Örnek eküvyonla alınır,uygun transport besiyeri içine konulur. Üretradan örnek alırken hastanın son idrarını yapmasından bu yana en az 1 saat geçmiş olması önemlidir. Akıntı varlığında örnek direkt olarak alınabilir. Ancak gözle görülen bir akıntı yok ise ince eküvyon üretra içine 2-3 cm

	NUMUNE ALMA TALİMATI	Doküman No	BİY.TL.02
		Yayın Tarihi	01.07.2009
		Rev. No	01
		Rev. Tarihi	14.12.2015
		Sayfa No	4/3

kadar sokulduktan sonra döndürülerek örnek alınır.

4.2.9. Dışkı:

4.2.9.1 Gaita Kültürü Alma

Dışkı direk olarak temiz kuru geniş ağızlı bir kaba en az 2 gr olarak alınır. Alınan örnek en geç bir saat içinde laboratuvara ulaştırılmalıdır. Bu süre içinde ulaştırılmayan örnekler +4°C 'de 24 saat bekletilebilir. Eküvyon yardımıyla uygun Transport besiyerine konulur.

4.2.9.2 Rutin Gaita incelemeleri:

Dışkı direkt olarak temiz kuru geniş ağızlı bir kaba en az 2 gr olarak alınır. Alınan örnek en geç bir saat içinde laboratuvarar ulaştırılır. Bu süre içinde ulaştırılmayan örnekler +4°C 'de 24 saat bekletilebilir.

4.2.10. Pü/Abse/Yara:

Pü/Abse/Yara örneği deri ve derialtındaki herhangi bir enfeksiyon ve abse durumunda alınır. Örnek aspirasyonla alınacaksa, derinin antiseptik dezenfeksiyonu gereklidir. Alınan örnek miktarı 0.5 ml' nin üzerinde ise tüpe aktarılarak, 0.5 ml' nin altında ise enjektör içinde laboratuara ulaştırılır. Örnek eküvyon ile alınıyorsa, deri yukarda belirtildiği gibi dezenfekte edilir, özellikle yara dudaklarından mümkün olduğu kadar derine girilerek sürüntü kültür alınır, ve uygun transport besiyerine konulur

4.2.11. Göz:

Gözde enfeksiyon düşünüldüğünde alınır. Göz kapağı açılarak steril eküvyonlu cubuk ile göz kapaklarının iç mukozasından örnek alınır. Transport besiyeri içeren steril eküvyon kullanılır. eküvyonla alınan sürüntü örneği transport besiyeri içine batırılır. Direkt inceleme ve kültür için iki ayrı örneğin gönderilmesi gerekmektedir.

4.2.12. Dış Kulak Sürüntü Örneği:

Dış kulak yolu enfeksiyonu düşünüldüğünde alınır. Transport besiyeri içeren steril tüpe yerleştirilmiş steril eküvyon kullanılır. Eküvyonla dış kulak yoluna girilir, eküvyon döndürülerek örnek alınır, transport besiyeri içine daldırılır.

4.2.13. Katater Kültür:

IV katater: Santral kataterlerde enfeksiyon belirti ve bulgusu varsa katate çevresindeki deri antiseptik ile temizlenir. Katater aseptik olarak uzaklaştırılır ve 5 cm'lik distal ucu steril kapaklı bir tüpe ve ya kaba konulur. Örnek 15 dk. içinde laboratuvara ulaştırılır. Bu süre içinde oda ısısında bekletilir. Bu süre içinde gönderilemeyen örnekler en fazla 24 saat +4°C'de bekletilir.

4.2.14. BOS:

Örneğin alınacağı alan deri antiseptikleri ile silinir. L3 –L4 ,L4-L5 veya L5-S1 aralığından uygun iğne ile girilir. Sub aracnoid aralığı ulaşıldığında üç ayrı kırılmaz tüpe 1-2 ml BOS alınır.BOS miktarı bakteri kültürü için 1 ml'den mantar kültürü için 2 ml'den ARB kültürü için 2 ml'den fazla olur. BOS en geç 15 dakika içerisinde laboratuvara ulaştırılmalı bu süre içinde ulaştırılmayan örnekler kesinlikle buzdolabına konulur. Laboratuvar gönderilmeyen örnekler oda ısısında en fazla 24 saat bekletilebilir. Bos kültü ile birlikte kan kültürü de alınır.

4.2.15. Vücut Sıvıları (Asit ,Abdominal ,Safr ,Eklem ,Pericardial ,Peritoneal ,Plevral , Snovyal)

Cilt uygun antiseptikle silinir. Perkutanöz iğne aspirasyonu veya cerrahi olarak sıvı alınır. Olabildiğince fazla sıvı almaya çalışılmalıdır. Örnek steril kapaklı tüpe veya anaerobik transport sistemine en az 1 ml olmak üzere konulur. 15 dakika içinde örnek laboratuvar ulaştırılır. Pericardiyal sıvı ve fungal kültür dışında olanlar 24 saat oda saklanabilir. Pericardiyal sıvı ve fungal kültür için örnekler +4°C'de saklanır. Eğer bu sıvılardan hücre sayımı

	NUMUNE ALMA TALİMATI	Doküman No	BİY.TL.02
		Yayın Tarihi	01.07.2009
		Rev. No	01
		Rev. Tarihi	14.12.2015
		Sayfa No	4/4

yapılacaksa 2 ml'lik miktar EDTA tüpe eklenir ve laboratuvara analiz için gönderilir.

4.2.16. Vajina :

Sekresyon ve akıntılar silinir. Vajinanın mukozal membranından steril eküvyonla sekresyon alınır ve uygun transport besiyerine konulur. Örnek oda ısısında 24 saat saklanabilir.

4.3. Patoloji Numuneleri için Örnek

Doktor tarafından alınan patoloji numuneleri Sitolojik materyeller smear kaplarına diğer organ ve doku parçaları uygun büyüklükteki kaplara formaldehit içine yerleştirilir, alınan numuneler "Patoloji istek formu" ile birlikte Numune Toplama ve Taşıma Talimatı 'na göre patoloji defteri ile imza karşılığı dış laboratuvara teslim edilir.

5. İLGİLİ DOKÜMANLAR

BİY.TL.12 Dış Laboratuvara Numune Gonderme Ve Kontrolü Talimatı

BİY.TL.03 Kan Kültürü Alma Talimatı

BİY.TL.01 Kan Alma Talimatı

ENF.TL.02 El Hijyeni ve Eldiven Kullanım Talimatı

BİY.TL.07 Numune Toplama ve Taşıma Talimatı